

ostaja o tem veliko polje, ki bi se blagonosno obdelovati dalo.

Drugi kapitel pa je potreba deželne postave, po kateri bi se smeli le taki biki (junci) spuščati za pleme, ki so si za to pravico dobili licenco (dovoljenje). Pravo je zato zadel zadnji občni zbor naše družbe kmetijske, da je to jako važno stvar v obravnavo vzel, vsaj je menda reja goveje živine za deželo ravno tako važna, če ne še bolj, kakor konjska reja, za katero že davno obstoji postava, kateri žebec se sme rabiti za pleme in kateri ne. Na Štajarskem — slišimo — imajo lepo postavo že skoro 10 let — na papirji, v življenje pa ni še stopila. Da novo stvar vpeljati ni lahko, kdo bo to tajil; al na poli poti ostati zato, ker ni zložna, to pa tudi ni prav. Zanašamo se, da bode sl. odbor naše družbe kmetijske si oskrbel še iz drugih dežel načrt take postave, in ga predelal po razmerah naše dežele — na blagor kmetijstva!

### Ali naj se sadna drevesa presajajo v jeseni ali spomladi?

Vsako jesen — piše v časniku „Pomolog. Monatsheft“ dr. Ed. Lukas, prva autoriteta v sadjereji na Nemškem, dobivam vprašanja: kedaj je najbolje presajati sadna drevesa. Enemu se dozdeva jesenski čas, drugemu iz prav tistega kraja pa spomladanski čas, najbolji, tako, da umni sadjerejci ne vedó, kaj je vendar pravo.

Na to vprašanje hočem zdaj odgovoriti in sadjerejcem po obilnih svojih skušnjah svetovati, kar je po mojih mislih najbolje.

Sadna drevesa se smejo saditi v jeseni, pa tudi spomladi.

V jeseni drevesa saditi je dobro v takih krajih, v katerih spomlad hitro nastopi in je spomlad večidel suha, v gorki, lahki in suhi zemlji; tudi na brežinah proti jugu obrnjenih se priporoča jesensko sajenje.

Spomladanska saditev je pa boljša v navadni ilovnati zemlji, posebno pa pri težki in mrzli zemlji.

Če pa ima gospodar drevesa, katera presaditi hoče, domá, ali vsaj blizu doma, zamore jih tudi v precej težki zemlji v jeseni saditi, al saditi jih mora takrat tako zgodaj, da še tisto jesen drevo zamore nove korenine pognati, tedaj ob času, ko zemlja ima še dovolj toplote; tudi morajo jame že nekoliko časa pred sajenjem izkopane biti, in rahla prst ali pa šuta se jej mora primešati; na kratko rečeno, kolikor mogoče mora se zdaj sajenemu drevesu gorko posteljati. Najbolji jesenski čas je zato mesec september (kimovec) in pa o začetku oktobra (vinotoka), prav za prav okoli sv. Mihele. Bolj na tanko pa, kakor mi moremo, nam kaže drevo samo, kdaj je čas v jeseni ga presaditi, — takrat namreč, ko je nehalo čez in čez zadnje popke nastavljati. Ko se je to zgodilo, se mora najprej drevesu previdno vse perje z nožem ali škarjami odstriči, potem naj se varno tako izkoplje, da se mu korenine preveč ne poškodujejo. Čez 14 dni odpadejo na drevesu še ostali listni receljni.

Da bi se drevo prav s kepo presajalo, ni ravno treba; vendar je koristno, da se tista prst, katera se še sama med koreninami drži, od njih ne odtrese. Sploh naj se v jeseni presajajo drevesa prav previdno, in nikoli naj se ne pozabi drevesu koj pri presajanju priliti.

Drevesa, ki so bila na divjake cepljena, se ne smejo nikoli globoko vsaditi, ampak bolj plitvo. Nasproti pa morajo na pritlikovce cepljena drevesa (jablane na ivanjače, hruške na kutne) zmirom s cepljenim mestom v zemljo priti. Če potem, ko je drevo vsajeno bilo, na-

stopi suho in gorko vreme, treba je drevo vsaki dan poškopiti s škropilnico. Pri hudem mrazu pozimi pa je treba rahle zemlje nasuti na mesto vsajenega drevesa, da mu zmrzlina ne škoduje. V prihodnji spomladi se pa ta zemlja lahko porabi zato, da se krog in krog drevesa nasuje.

Nikakor pa se ne smejo prepozno drevesa v jeseni, kakor se to rado godí, presajati. Če po tri- do šestdnevni zmrzlini in snegu nastopi zopet toplejše vreme, je vendar treba s presajanjem varno ravnati, ker se zemlja potem po snežnici zeló zmrazi. Če tudi se je zemlja na videz popolnoma stajala, se nahaja pod zemljo vendar še mnogo ledenih drobcev, kateri ovirajo rast korenin in sprejem zemlje po njih. To se večkrat pripeti, sadjerejci pa na vse druge vzroke mislijo, zakaj se drevo ni prijelo, in na zadnje mora zategadel samo nedolžno drevesce po krivici krivo biti.

Sploh se sponašajo spomladi sajena drevesa veliko bolje memo onih, ki so v jeseni sajena bila; vendar je srečna rast od kraja in zemlje, kjer je drevo vsajeno bilo, tako zeló odvisna, da se v obče ne more za gotovo reči, ali je spomladanska ali jesenska saditev boljša. Če se dadó v jeseni tako zgodaj drevesa saditi, da se vkoreninijo po novih korenincah, je to vsakako boljše, kajti prihodnjo spomlad rastejo potem drevesa že čvrsto v rahli in gorki zemlji, kakor je že gori rečeno bilo.

Vsako drevo v jeseni ali pa spomladi vsajeno, dokler ni novih korenin pognalo, se mora za bolno drevo imeti, zakaj dokler ni v zvezi s prstjo, tudi od nje za rast potrebne gorkote dobivati ne more. Zato večkrat pozebejo pozno v jeseni sajena drevesa, ker od zemlje ne dobivajo potrebne toplote.

Sredstva, katera prav dobro teknejo vsajenim drevesom, so sledeča: 1. da se korenine še le ob sajenju obrežejo; 2. da se okoli korenin nasuje mešana gnoj (kompost); 3. da se nekoliko zrn od ovsa ali ječmena pod koreninino krono položi; 4. da se drevesu dobro prilije; 5. da se deblo noter do krone s slamo ovije, katera mu je bramba proti suhim vetrovom meseca sušca.

Če nekatera prav skrbno vsajena drevesa nočejo pognati, jih je treba v drugi polovici meseca maja ali v začetku rožnika zopet iz zemlje vzeti in jim korenine zopet obrezati, eno uro v vodo postaviti in potem jih vnovič saditi, dobro jim priliti in okoli drevesa nekoliko komposta položiti. Že čez 8 dni potem začno poganjati.

Da se le takošna drevesa dobro vkoreninijo, ki so v krepki zemlji izrastla, to se razume samo po sebi.

### Gozdne in pašne razmere na Gorenskem.

Ker smo v 9. listu „Novic“ obljubili kaj več povedati o oni važni seji družbe kmetijske 25. dne u. m., spolnujemo danes to obljubo z opombo, da je to le kratek posnetek obširne obravnave, ki je omenjeni dan trajala več ur, pa se tudi zarad velike važnosti njene ne more rešiti po časnikih.

Prišlo je k tej obravnavi 11 mož iz Gorenskega, ki so zastopali občine: Bohinjsko Bistrico, Srednjo vas, Grad in Gorje; obrtniška družba bila je zastopana po gosp. K. Lukmanu, vodji družbenem, gosp. K. Seitnerju, logarju družbenem, dr. K. Ahačiču, delničarju družbe in pa udu glavnega odbora družbe kmetijske; odbor družbe kmetijske je bil zastopan po svojem predsedniku baronu K. Wurzbachu in 9 odbornikih.

Ko je kmetijske družbe predsednik baron Wurzbach pozdravil skupščino in jej na kratko namen njen

razložil, poprijel je dr. Bleiweis besedo, rekši, da on je zdravnik, zdravnikom pa, ako hočejo kako boleznin ozdraviti, je prvi nalog ta, da skušajo najti vzrok bolezni, ker brez tega znanja je težko ali celó nemogoče najti pravega zdravila. Tudi gozdne in pašne homatije na Gorenskem so boleznin, huda in dolga boleznin, zato — pravi — sem stavil v zadnjem občnem zboru družbe kmetijske sprejeti predlog, naj družba kmetijska skuša poizvedeti vzroke, iz katerih izvirajo žalostni razpori med kmeti Gorenskimi in družbo obrtnijsko. Današnji zbor ima povod dati rešitvi te važne naloge. — Po tem uvodu je bral odboru družbi kmetijski pismo izročene pritožbe, ki z mirno pa odkritosrečno besedo razkrivajo težave, ki že veliko let tarejo ondašnje kmetovalce, češ, da se jim po obrtnijski družbi in njenih organih kratijo pašne pravice, pravice do lesa za kurjavo in stavbo, pravice do stelje itd. O prestopkih tega, kar obrtnijska družba misli, da je njeno, mi pa — pravijo občine v pritožnem svojem pismu — mislimo, da je naše, odločujejo se nam denarne kazni, ki znašajo od leta 1869. že okoli 80.000 gold., kazni zapora pa več tisoč dni. Če gre o prepirih za izrek izvedencev, obvelja zmirom le izrek izvedenca, ki obrtnijsko družbo zastopa; če pa je treba pravde, bogata obrtnijska družba si lahko 3 advokate najame, mi pa še enega komaj plačamo. Če tako še dalje naprej gre, pride kmetijstvo v našem kraji ob nič in mi bomo morali zapustiti domovino svojo.

Na te pritožbe odgovarja gosp. Karol Lukman, vodja obrtnijske družbe. Pred vsem razloži zgodovino, kako se je začela obrtnijska družba na Gorenskem in v last si kupila to, kar je nekdanje posestvo bilo grajščine Bleške in mnogih fužinarjev, ki so s kmeti, kateri imajo servitutne pravice do teh posestev, v vednem razporu bili, tako, da so ta posestva l. 1850. bila sekvestrirana. Obrtnijska družba je skušala vrediti te prepirne razmere, kar se je leta 1868. izvršilo po vladinih določbah. Da bi fužine imele potrebnega lesa, je obrnila glavno skrb na zárod gozdov, vsaj morajo Gorenci sami pripoznati, koliko zaslužka jim fužinarstvo naklanja, ki se vsako leto na 600.000 gld. ceniti more. Razpori med kmeti in obrtnijsko družbo niso nova prikazen; ti razpori bili so že z grajščino Bleško in pa pod sekvestracijo, kajti iz onega časa je zaznamovano 25000 gold. kazenskih plačil. Če bi se brez ozira na obstanek gozdov naprej gospodarilo, nastane v tako zvanem „raji“ Gorenskem kmalu pusti Kras. Družba obrtnijska je rada pripravljena, pogoditi se s kmetovalci na podlagi pravice, da bode konec dosedanjim razporom. (Konec prih.)

## Gospodarska vprašanja iz Primorskega.

Vredništvu „Novic“ je iz Primorskega došlo pismo s sledečimi vprašanji:

1. Ali je res, da 20 funtov sená, ali 20 funtov trave ali pa 20 funtov slame ima za živinsko krmo enako vrednost?

2. Ali je mogoče, da doraščena goveda od 4 do 5 Dunajskih centov žive teže zamorejo za celi dan od jutra do mraka brez nobene krme v hlevu popolnoma izhajati z 20 funti trave, ki jo na paši (v gozdu) dobijo? Paša ta traja 180 dni čez leto in dan.

3. Ali je mogoče, da za doraščeno govedo poleti 4 funte, pozimi pa 5 funtov suhega bukovega listja vsaki dan zadostuje za nasteljo, gledé na to, da gnoj poleti in pozimi več tednov v hlevu pod živino ostane in to v majhnih kmečkih hlevih, kjer ni nikakoršnih odtokov za gnojnico?

Več Primorskih kmetov.

*Odgovor vredništva.* Prav lahko bi na to trojno vprašanje na kratko odgovor dali z ne na prvo, — z ne na drugo, — in z ne na tretje vprašanje. Ker pa je podoba, da vprašalci obširnejšega odgovora želijo, za katerega nam pa prostora manjka v današnjem listu, ki je zeló obložen s kmetijskimi članki, zato odgovor obširniši odlašamo za drugi pot.

## Gospodarska skušnja.

### Krompir v jeseni saditi.

Iz Štajarskega nam piše prijatelj o tej uni dan v našem listu iz Francoskega naznanjeni skušnji sledeče: „Krompir v jeseni saditi bila je že nekdanj pri nas navada. Pred 20 leti je Nemec Hanoveranec, bivši najemnik neke grajščine blizu Maribora, v jeseni krompir pod plug sadil in meseca maja prav lepega pridelal. To sem s svojimi očmi videl; a mož ni našel posnemovalcev, zakaj ne, ne vem.“

## Kmetijstvo knjižestvo.

\* *Anleitung zum Gemüsebau, sowie zur Erdbeer- und Champignonzucht, nebst einem Anhang: Mittel zur Abwehr der Schädlinge unserer Kulturen.* Von Julius Dürr, Handelsgärtner in Laibach.

Pod tem naslovom je v nemškem jeziku prišla na svetlo knjižica, ki uči umno rejo zelenjadi ali vrtnine, jagod in šampijonov. Vse, kar koli gospodar ali gospodinja, ki se pečata z rejo mnogovrstne zelenjadi, v tem razdelku vrtnarstva izvedeti hočeta, dobita v tej knjižici na kratko pa jasno razloženo, vrh tega pa še tudi mnogokrat s pravličnimi podobami razjasnjeno. Zanimiv je poduk, kako izrežati jagode in pa okusne jedne gobe „šampion“ imenovane, kakor je tudi koristna razprava o vrtnarstvu škodljivih mrčesih. Cena 8 pól debeli knjižici, katera se dobiva v Kleinmayer in Bambergovi knjigarni v Ljubljani, je 1 gold. Ne moremo si kaj, da ne bi pri tej priliki želje izrekli po taki knjižici v slovenskem jeziku, ker enacega navoda še nimamo, ki bi toliko obširno polje, kakor ga obdelava ta knjižica, na kratko pa praktično brez veliko besedi obravnaval.

## Politične stvari.

### Štirje mali faktorji o Turškem vprašanji.

Ti so Črnagora, Srbija, Grška in Rumunija.

Te dežele med sabo po velikosti niso enake, in celó največa, Rumunija je v primeri s Turčijo le majhna; najmanjša, namreč Črnagora, pa je tako majhna, da, če bi bila na kakem drugem kraji svetá, bi se v véliki politiki tako malo zmenili zá-njo, kakor na pr. na Nemškem za malo kneževino Waldeck.

Vkljub temu je pa vendar vsaka teh dežel že sama na sebi važna o Turških homatijah, kar se je dandanes prav jasno pokazalo. Ako bile bi pa te dežele v skupno ali vzajemno delovanje združene ali trdno zedinjene, bile bi velik faktor o vzhodnem vprašanji in sicer tak, da bi te dežele po svoji lastni moči in brez kake tuje pomoči Turčijo same zmogle. Žalibog, da niso združene se vzdignile!

Čeravno se je o teh deželah že mnogo pisarilo — pravi „Reform“, po kateri smo ta članek posneli — se nam vendar ne zdi odveč, ako jih kot faktorje vzhodnega vprašanja nekoliko natančneje ogledamo.

mudoma odpravi, tedaj dobro krmo živini poklada in v natančnem redu, vso nesnažnost v hlevu in v posodah odstrani. Sljavo kravo pa naj kam posebej postavi od drugih krav proč ali celó kam drugam dá.

Gori imenovani kmet v Borjani ima vzroke bolezni v svojem hlevu; da je to resnica, potrjuje njegova lastna skušnja, ki kaže, da se čez zimo v hlevu zaprte sljave njegove krave zopet ozdravijo, ko pridejo spomlad na prosto dobro pašo. Če hoče tedaj on za vselej to bolezin odpraviti od svoje živine, mora svoj hlev popraviti, in kar je v hlevu napačnega, prav natanko odpraviti, sicer se ne bode odkrižal bolezni. Noben zdravnik mu drugače ne more pomagati.

Iz začetka bolezni pomaga včasih prah (štupa) encijanovih (Enzian) in kalmeževih (Kalmus) korenin, zmešan z grenko soljo (Bittersalz), 1 lot vsacih unih korenin, te soli pa 2 lota na dan. Tudi zdravila, katera krotijo presilno želodčevo kislino, kakor apnéna voda, katera se živini kake dvakrat na dan piti daje, in potašelj ali pepél ali saje ali kreda, če se na krmo potresejo, bolnim kravam dobro pomagajo.

Če pa je bolezin že hujo stopnjo dosegla, naj se krava, dokler ni preveč shujšala, zakolje, da se mesó za dom porabi, ker ni človeškemu zdravju škodljivo; al mesár takega mesá zato ne sme prodajati, ker je tarifa v mesnicah le za popolnoma zdravo živino odločena.

Če se gospodarji na tanko po tem poduku ravnaajo v različnih stopnjah bolezni, bodo jo prav zadeli; še enkrat pa ponavljamo opomin: naj preiščejo vzroke, zakaj je krava sljava postala, in jih odstranijo; če pa vzrokov ne morejo odstraniti, naj kravo proč dadó; v drugem kraju se utegne zopet bolezni znebiti.

## Obrtnijske stvari.

### Posebno dober cement za zidovje z opekami (ceglom).

Ta cement se naredí, če se 20 delov svižca (brodnega peska) en del živega apna in pa en del lanenega olja zmeša tako, da je ta zmes kakor redko testó. Na zraku se kakor kamen strdi in je ves pripraven tudi za podzidje.

### Gozdne in pašne razmere na Gorenskem.

(Konec.)

Posnetek tega, kar je gosp. Lukman nemški govoril, je gospod dr. Ahačič slovensko povedal in dostavil, naj Gorenci nikar ne verjamejo tega, da se obrtnijska družba na njih škodo bogatí, kajti delničarji te družbe, ki imajo več milijonov gold. pri njej, že 2 leti nobenih obresti ne dobivajo od vloženega kapitala. Ker je „kumerna sprava bolja kakor mastna pravda“, zato naj dotične občine kratko pisemce podajo obrtnijski družbi, v katerem jej svojo voljo naznanijo, pogoditi se ž njo zarad pašnih in gozdnih zadev.

Za njim poprime gosp. Seitner besedo in ugovarja, da niso resnične pritožbe, ki jih je dr. Bleiweis iz pisma občin navedel. Paše ima živina dosti — pravi — vsaj se včasih še tuja živina na pašo goni, znamenja za prepovedano pašo niso nikjer preblizo koč, les za kurjavo in stavbene potrebe se nikomur po pravični razmeri ne pridržuje, vsaj se še les prodaja, — pritožba o zneskih glob in zaporov je pretirana, pa te kazni več-

del tudi še niso izvršene, — na kratko rečeno, gospod Seitner ni dal veljati nobene pritožbe. \*)

Zastopniki 4 občin odgovarjajo govoru gosp. Seitnerja in trdijo, da so njih pritožbe vse upravičene ter navajajo posamesne dogodbe, ko se je to ali uno primerilo, čemur je gospod Seitner ugovarjal. Čeravno so se možje Gorenski strogo nasproti vstopili trditvam gosp. Seitnerja, so vendar brez strasti zmirom z mirno besedo trdili svoje stališče, zato je cela obravnava se prav mirno vršila na vsaki strani.

Dr. Bleiweis zdaj bere pritožno pismo občine Višelniske, ki ga je deželni odbor odstopil družbi kmetijski in v katerem se občina pritoži, da so prepovedi paše v gozdih tako postavljene kakor kegli na keglišči, tako da je nemogoče živine, ki se pase, varovati tako, da jih ne prestopi in v kazen ne pride.

Na to je odgovoril g. Seitner, da v občini Višelniski, kjer je gozda okoli 700 oralov, je samo 50 oralov prepovedanih, in da le nalašč v prepovedane kraje zapodena živina je bila nakazana, ne pa taka, ki je po naključbi noter stopila.

Dr. Poklukar pripoveduje, da se po aktih dá dokazati, kako upravičene so pritožbe prizadetih občin, kajti prostori, na katerih je paša prepovedana, se nahajajo ne samo v gozdih, temuč tudi na planinah in na krajih takih, ki so v katastru vpisani za pašnike ter da je tako zabranjenih že okoli 5000 oralov. Po takem je očitno, da se kmetovalci morejo in morajo pritožiti, da se jim pravica dobrega senožetnega sená paše krati. Prav taka je z nakazovanjem lesá. On prosi obrtnijsko družbo, naj pravedno in milostno ravná z upravičenci in jim, dokler se ne izgotovi pogodba, dovoljuje to, kar jim po pravici gré in česar potrebujejo, da morejo živeti.

Gosp. K. Lukman odgovarja dr. Poklukarju, da kataster ne more merodajen biti o tem, kaj naj je paša, kaj gozd, ampak merodajno je to, kar je dandanes. V prvi vrsti gozda stoji les, zato je izreja lesá glavna stvar, paša stoji še le v drugi vrsti in je postranska stvar. Kozé ne smejo pokončavati gozdov, zato so v gozdih že prepovedane bile pod cesarico Marijo Terezijo, pod Francozom, in morajo še dandanes prepovedane biti. Sicer naj pa upravičenci še enkrat sprejmó zagotovilo, da bode obrtnijska družba, kolikor je mogoče, skušala zadostiti njihovim zmernim zahtevam.

Gosp. Seitner pritrjuje govoru gosp. Lukmana o tem, kaj je pašnik, kaj gozd, ter dostavlja, da zemljišča, kjer je zdaj paša prepovedana, je izrek izvedencev za to spoznal.

Predsednik bar. Wurzbach: Če tudi se kataster ne pripoznava merodajen, je pa za upravičence merodajno to, da se je svét skozi stoletja rabil za pašo; tega ne bi obrtnijska družba smela prezreti.

Dr. Bleiweis: Če obrtnijska družba ostane na svojem stališču o tem, kaj naj je pašnik, kaj gozd, zdi se mi nemogoča zaželená sprava, kajti v planinah živí ljudstvo od živinoreje, živinoreja pa je nemogoča, ako živina nima paše; če krme nima, nima mleka; če mleka ni, čemu sirarske združbe in podpora ministerstva?

Gosp. K. Lukman: Kar je planina, naj planina ostane, al kar je gozd bil, mora zopet gozd postati po izreji lesá.

\*) V „Laibacherici“ se je bralo, za kaj se pritožno pismo, ki se je v seji bralo, ni poprej „ad informationem“ dalo obrtnijski družbi. Na to moramo odgovoriti, da je ono pismo pisarnici družbe kmetijske došlo še le v nedeljo pred sejo.

Zastopniki občin objavljajo, da od uravnave servitutov zahtevajo oni vžitek paše, ki so ga imeli pred ustanovitvijo obrtnijske družbe sto in sto let; če se jim paša vzame, pridejo na palico beraško. Njim kot kmetovalcem ni družba na nobeno korist; njeni delavci v fužinah z otroci svojimi pa so nazadnje velika nadloga občinam.

Gosp. Schollmayr: Meni so vse razmere kmetov in obrtnijske družbe do dobrega znane; imel bi tedaj veliko govoriti; al ker se je stvar obravnavala že obširno, rečem le to, da vseh razporov, vseh pritožeb ne bi bilo, ko bi se bilo zaradi pašnega vžitka ravnalo po ces. patentu od 5. julija 1853. Skor 10 let je že preteklo od rabsodbe leta 1868. in le majhen del zemljiške uravnave je žalibog dovršen. Ko bi se bilo ravnalo po črki a, c in e §. 7. in §. 15. in 19. patenta 1853. leta zaradi pašnikov, ne bilo bi vseh teh homatij na Gorenškem. Če se jim hoče konec storiti s pravično spravo, moralo bi se o pašnem vžitku nazaj seči v to, kar je pred letom 1869. bilo.

Gospod Seitner ugovarja Schollmajerjevimi trditvam.

Dr. Poklukar izreka, naj bi se pogoji za dobrohotno spravo tako naredili, da obsegajo vse pravice upravičencev.

Gosp. župan Prežel se s toplo besedo zahvaljuje družbi kmetijski, da se je potrudila pot olajšati, po kateri bi se dosegla sprava med občinami in obrtnijsko družbo, na obojno stran pravična, in gosp. predsednik baron Wurzbach sklene z željo, naj bi današnji dan položil fundament k dosegu one sprave, ki se je glasila danes tako na strani obrtnijske družbe, kakor na strani prizadetih občin Gorenških.

## Odgovor na gospodarska vprašanja

iz Primorskega v 12. listu „Novic“ t. l.

Na 1. vprašanje. Ravno tako, kakor 20 funtov mleka za živež ne zaleže toliko kakor 20 funtov masla, in 20 funtov zelja ne toliko kakor 20 funtov mesa, se tudi 20 funtov sena v tečnosti za govejo živino ne more primerjati z 20 funti trave ali pa 20 funti slame. Kaj takega more le tak človek trditi, kogar luna trka in ki nobenega pojma nima o kmetijstvu. Po skušnjah in kemičnih analizah je od mnogih izvedencev tečnost ali redilna vrednost živinske krme določena, in sicer:

|     |        |         |             |      |        |        |     |                            |        |
|-----|--------|---------|-------------|------|--------|--------|-----|----------------------------|--------|
| 100 | funtov | dobrega | senožetnega | sená | zaleže | za     | 150 | funtov                     |        |
|     |        |         |             |      |        |        |     | slabega,                   |        |
| 100 | „      | „       | „           | „    | „      | za     | 450 | funtov                     |        |
|     |        |         |             |      |        |        |     | dobro trave,               |        |
| 100 | „      | „       | „           | „    | „      | za     | 500 | funtov                     |        |
|     |        |         |             |      |        |        |     | gozdne trave,              |        |
| 100 | „      | „       | „           | „    | „      | za     | 300 | funtov                     |        |
|     |        |         |             |      |        |        |     | pšenične in ržene slame,   |        |
| 100 | „      | „       | „           | „    | „      | zaleže | za  | 200                        | funtov |
|     |        |         |             |      |        |        |     | ječmenove in ovsene slame. |        |

Odgovor 2. vprašanju: Da se odrašeno govedo ne preživi, kakor treba, z 20 funti trave na paši, to pač vé vsak hlapec; kdor nasprotno trdi, tega vednost je siromaška, ali pa mu kaj družega za grmom tiči. Po izreku vseh izvedenih živinorejcev, katerih beseda velja, in še posebno po dr. Albrechtovi knjigi (Lehrbuch über Forstservituten-Ablösung) se na strani 228. bere, da doraščeno govedo, da se nasiti, za vsak cent svoje žive teže potrebuje na dan 3 funte sena ali pa toliko druge krme, da zaleže za 3 funte sena; po takem 4 cente težko govedo potrebuje 12 funtov, 5 centov težko 15 funtov itd. Ako se tedaj hoče živina na paši

nasititi, potrebuje gozdne trave, kakor je v 1. odgovoru bilo rečeno, 4 cente težko govedo 60 funtov gozdne trave, 5 centov težko pa 75 funtov take trave.

Kako neumno bi bilo trditi, da 20 funtov trave na paši zadostuje, da se živina na dan popolnoma preredi, to kaže sledeči račun: Paša traja 180 dni. 180 dni vsak dan z 20 funti trave je skupaj toliko kot 36 centov trave, in ker je 5 centov trave enako 1 centu sena, znaša to 7 centov sena. Ako teh 7 centov razdelimo na 180 pašnih dni, pridejo po takem na 1 dan le 4 funti sena; s to mrvico pa ne bo živine v 14 dneh družega kot kost in koža.

Odgovor 3. vprašanju: Da doraščeni živini 4 ali 5 funtov listnate nastelje v naših kmečkih hlevih, kjer gnoj pod živino več tednov ostane in za scavnico ni odtoka, nikakor ne zadostuje, je jasno kot beli dan vsacemu, kdor vé, zakaj se živini nastelja, deloma za čedno posteljo živini, deloma za napravo gnoja. En konj potrebuje 5 funtov slame vsak dan za nasteljo v čedni suhi štali. Med slamo in listjem je pa sila velik razloček. Dr. Albrecht v gori navedeni knjigi na str. 233. razjasnuje to stvar tako-le: 1 cent slame zaleže toliko kot 2 centa na zraku posušene, 4 centi v gozdu posušene borove stelje ali 6 centov v gozdu posušene listnate stelje, — po takem potrebuje eno govedo za leto in dan 9 centov slame ali 42 centov suhe borove ali pa 63 centov suhe listnate stelje.

Schollmayr.

## Zabavno berilo.

### Angora.

Zgodovinski - romantičen obraz.

1.

(Dalje.)

Zaničljiv smeh je poigral vojvodi po obličji, skomignil je z ramenoma, glavo na pol obrnil v Brusu in začudil se: „Ali ta lev tam?! — kaj še, Jefrem?! — to je pohotnež, vinsk pijanec, ki so odaliske že do čela oslabile ga. Ali prav je to — prav je to tako“, — kimal je z glavo — notranje zadovoljen, „Bog sam je z nami in z vero svojega sina Jezusa Kristusa, z duševno slepoto Bajazeta tepe, zato ker ga hoče uničiti. Veruj mi, dragi brate, ako Bajazet pogine v tem boji, da zopet velikega Dušana sveti prapor zavihra nad svobodno Srbsko. Zakaj odmajuješ z glavo, kakor bi ne veroval mojim besedam, — da, resnici? — Ali dolgo časa je trajala Bajazetova delavnost? — nič delj ne, nego tako dolgo časa, da je prepeljal se na kopno v Aziji, tū pa je zopet vtopil se v svojo staro razuzdanost, ta pohotnež in pijanec; tam“ — obrnil je glavo zopet v Brusu, „tam se opoteče in gosti, pijančuje in ziblje odaliskam po naročjih, ko pa se bode nasitil njih ljubeznjivosti, da se bode gnjusilo človeku, začel bode zopet gostiti se, zato se bode kratkočasil s plesom polugolih saltimbanek in z igrami svojih glumcev; njegova vojska pa, slabejša in slabejša vsak dan vsled same lenobe, godrnja na nj in vznemirja se, da bi človek ne čudil se, ko bi danes ali jutri očito poknila vstaja.“

„Naš ljud se, kar je meni znano, le posmehuje Bajazetu, kaže pa doslé še nikakoršne mrzkosti ne do njegove dolgotrajne lenobe“ — pristavi Jefrem nekako očitajoče.

„Za vraga! kedo govori o našem narodu?!“ — zahudi se ná nj vojvoda zavzetih oči, „naš ljud je ljud drage Srbske, ne Bajazetov. Ali tam te surove, samo-